ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ
20.11.2026 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

АИКБ

√ **Доц. д-р Милена Ангелова: Необходими са конкретни мерки за сигурността и свързаността в Черноморския регион**
Доц. д-р Милена Ангелова, изпълнителен заместник-председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ), взе участие в конференцията „Черно море 2026: по-Близкият изток“, организирана от Института за икономика и международни отношения и Фондация „Фридрих Еберт“.
Форумът беше посветен на възможностите за създаване на рамков механизъм за сигурността на търговското корабоплаване в Черно море, както и на необходимостта от засилено регионално и международно сътрудничество. В конференцията участва и министър-председателят на Република България, който очерта основните рискове пред региона и възможните подходи за тяхното преодоляване.
Становището на Европейския икономически и социален комитет (ЕИСК) и резолюцията на Икономическия и социален съвет (ИСС), по които доц. д-р Милена Ангелова е работила като докладчик, предлагат конкретни елементи в тази насока:

1. Необходими са ясно заявени конкретни проекти.
2. Задълбочена преценка и прецизиране на съществуващите споразумения за търговия с държавите от региона за използване на пълния им потенциал.
3. Разширяване на инициативите за свързване на страните вътре в самия регион с междудържавен характер в двата си основни сегмента – комуникация през морето и магистрален пръстен.
4. Безопасни морски коридори до и от българските пристанища и по-добра обмяна на информация между военните, гражданските и пристанищните власти.
5. Държавна програма за ограничаване на финансовия риск, включително участие в допълнителните разходи за застраховки „военен риск“, и гаранционен механизъм, който да запази редовните корабни посещения във Варна и Бургас.

На европейско равнище: Стратегия за Черно море с план за действие, срокове и средства.
Повече за участието и предложенията ще откриете тук.

Фондация „Фридрих Еберт“

√ **Конференцията „Черно море 2026: по-Близкият изток“ постави акцент върху сигурността в Черноморския регион**
На 19 ноември 2026 г. се проведе конференцията „Черно море 2026: по-Близкият изток“, организирана съвместно от Института за икономика и международни отношения (ИИМО) и Фондация „Фридрих Еберт“. Форумът е продължение на събитие със същото наименование, проведено преди четири години, и беше посветен на актуалните предизвикателства пред сигурността в Черноморския регион и възможностите за регионално и международно сътрудничество.
Въвеждащо изказване направи министър-председателят на Република България Румен Радев, който постави акцент върху необходимостта от активно европейско участие в процесите по изграждане на международната архитектура за сигурност. В рамките на изказването си той представи предложението на България за превръщане на Черно море в зона на споделена сигурност чрез сътрудничество между шестте крайбрежни държави и постигане на общ мораториум върху атаките срещу цивилни кораби.

В дискусиите участваха Симеон Николов, Георги Пиринski, Бисерка Бенишева и доц. д-р Милена Ангелова, изпълнителен заместник-председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ).
Участниците разгледаха различни аспекти на ситуацията в Черноморския регион, включително военно-стратегическите и социално-икономическите последици от войната в Украйна, рисковете за търговското корабоплаване, както и възможностите за деескалация и развитие на преговорни процеси.

Важни обществено-икономически и политически теми

БНТ

√ 35 млн. евро в развитие на водните и напоителните ресурси ще инвестира Земеделското министерство
Земеделското министерство ще инвестира 35 млн. евро за запазване и развитие на водните и напоителните ресурси през следващата година.
От ведомството планират пълна инвентаризация и дигитализация на напоителните канали, изграждането на система за наблюдение и контрол на водните нива и обемите на напоителните язовири, както и проектиране на язовирите, стопанисвани от "Напоителни системи".
Предвидена е и национална горска инвентаризация, за да стане ясно какво е състоянието на горите и да се планира тяхното развитие.
Над 1,9 млрд. евро са планираните плащания за земеделските производители, като повече от 1,6 млрд. евро са средства от Европейския съюз.
230 млн. евро от националния бюджет са планирани за държавни помощи и преходна подкрепа.
Пламен Абровски, министър на земеделието и храните: "1,9 млрд. евро плащания, като от тях над 1,6 млрд. евро са средства от ЕС, които ще бъдат дадени по бюджета на ДФ "Земеделие". 850 милиарда евро - това са директни плащания, включително подпомагане на доходите за малките и средни стопанства, екосхемите и обвързаната подкрепа. 660 милиона евро - това са плащания за развитие на селските райони от Стратегическия план за развитие на земеделието. 93 милиона евро - това са секторните инвестиции, пазарни мерки, включително подкрепата за лозаро-винарството, пчеларството, плодовете и зеленчуците и 25 милиона евро за рибарство и аквакултура."

√ Олимпиадата в Париж „2024“ не оправда икономическите очаквания: ефектът върху френската икономика е минимален
Икономическото въздействие на Олимпийските и Параолимпийските игри в Париж през 2024 г. е „много ограничено“, а оценката на тяхното наследство е „смесена“, показва нов доклад на Френската сметна палата, публикуван в сряда вечерта и консултиран от спортния отдел на Радио Франс (Radio France).
Докладът предлага по-прецизен и задълбочен анализ в сравнение с документа, представен пред парламента през септември 2025 г. Общите икономически последици от Игрите, първоначално оценени на 0,07% от брутния вътрешен продукт (БВП) за 2025 г., са преразглевани надолу до 0,05% от БВП, посочва Сметната палата. Този ефект „беше предимно съсредоточен по време на тяхното протичане“. Преките данъчни приходи, свързани с олимпиадата, са на загуба, като дефицитът възлиза на 192,3 милиона евро.
Слабите икономически резултати се обясняват най-вече със спада в туристическата посещаемост по време на събитието, който се случва на фона на силна инфлация при цените на хотелите, жилищата под наем и транспорта. Докладът отчита „намаление от 1,4% на общия брой нощувки – тенденция, която е в контраст с ръста, наблюдаван в други големи европейски туристически държави“.
Смесена оценка на наследството

Инвестициите, направени в департамента Сен Сен Дени за новото олимпийско село и транспортната инфраструктура, допринесоха за подобряване на достъпността в най-бедния регион на Франция. Тези проекти „безспорно допринесоха за градската и социалната трансформация на департамента и за намаляване на регионалните различия, наследени от индустриалното минало“, подчертава Сметната палата.

Въпреки ремонта и изграждането на спортни съоръжения покрай Игрите, спортната култура сред населението не се е променила фундаментално. „Тяхното използване не е оптимално, тъй като местните общности и граждани невинаги са се припознали и адаптирали новите съоръжения“, отбелязва институцията. Издаването на спортни лицензи бележи „обнадеряващ“ ръст, но „множество други инициативи страдаха от известен спад след края на Игрите“, като например въведените два допълнителни часа спорт в средните училища, „които срещат трудности да се наложат трайно“.

В заключение, макар че Игрите „допринесоха за промяна в отношението към хората с увреждания“, докладът посочва, че няма същинска революция или трайна промяна в поведението спрямо жените, децата, възрастните хора и хората в неравностойно положение. Институцията уточнява, че цялостна оценка на дългосрочните ефекти „ще може да бъде направена едва в по-далечна перспектива“.

Статия, написана от Guillaume Battin (service des sports de Radio France), franceinfo (Radio France), първоначално публикувана на 18 ноември 2026 г.

БНР

√ Излишъкът по текущата сметка на еврозоната възлезе на €12 млрд.

Излишъкът по текущата сметка на еврозоната възлезе на 12 млрд. евро през септември 2026 г., като остана почти без промяна спрямо август, сочат публикуваните днес данни на Европейската централна банка (ЕЦБ), коригирани спрямо работните дни и сезонните колебания. За 12-месечния период до септември излишъкът се сви до 248 млрд. евро, или 1,5 на сто от брутния вътрешен продукт (БВП), спрямо 279 млрд. евро, или 1,8 на сто от БВП, година по-рано.

През септември излишъци бяха отчетени при услугите (16 млрд. евро) и стоките (14 млрд. евро). Те бяха частично компенсирани от дефицити при вторичните доходи (16 млрд. евро) и първичните доходи (1 млрд. евро). Разликите между общото салдо и сбора на отделните позиции се дължат на закръгляване, уточни ЕЦБ.

Намаляването на излишъка за 12-месечния период се дължи основно на свиването на положителното салдо при стоките от 324 млрд. евро на 277 млрд. евро. Дефицитът при вторичните доходи се увеличи от 181 млрд. евро на 208 млрд. евро.

Тези промени бяха частично компенсирани от преминаването от дефицит от 4 млрд. евро към излишък от 18 млрд. евро при първичните доходи. Излишъкът при услугите нарасна от 140 млрд. евро на 161 млрд. евро.

При преките инвестиции резидентите на еврозоната инвестираха нетно 435 млрд. евро в активи извън валутния съюз през 12-месечния период до септември спрямо 220 млрд. евро година по-рано. Преките инвестиции на нерезиденти в еврозоната намаляха до 83 млрд. евро от 131 млрд. евро.

Нетните покупки на чуждестранни ценни книжа от инвеститори от еврозоната възлязоха общо на 660 млрд. евро. Покупките на акции се свиха до 133 млрд. евро от 316 млрд. евро, а тези на дългови ценни книжа намаляха до 527 млрд. евро от 663 млрд. евро.

Нерезидентите придобиха нетно ценни книжа от еврозоната за общо 1044 млрд. евро. Нетните им покупки на акции се понижиха до 401 млрд. евро от 433 млрд. евро, докато покупките на дългови ценни книжа нараснаха до 644 млрд. евро от 360 млрд. евро. Разликата между общата стойност и сбора на компонентите се дължи на закръгляване.

В категорията "Други инвестиции“ нетните придобивания на активи извън еврозоната от нейни резиденти достигнаха 787 млрд. евро спрямо 444 млрд. евро година по-рано. Нетно поетите пасиви се увеличиха до 516 млрд. евро от 391 млрд. евро.

Нетните външни активи на паричните финансови институции в еврозоната, изчислени по разширения показател на ЕЦБ, нараснаха с 264 млрд. евро през 12-месечния период. Основен принос имаше излишъкът по текущата и капиталовата сметка, подкрепен и от нетните входящи потоци при портфейлните инвестиции на резиденти извън сектора на паричните финансови институции. Нетните изходящи потоци при преките им инвестиции частично компенсираха това увеличение.

Резервните активи на Евросистемата намаляха до 1808,9 млрд. евро в края на септември спрямо 1858,8 млрд. евро през август. Основната причина бяха отрицателни ценови преоценки за 56,3 млрд. евро, свързани предимно с монетарното злато. Нетните продажби на активи възлязоха на 2 млрд. евро, а положителните валутни преоценки от 8,5 млрд. евро частично компенсираха спада.

ЕЦБ ревизира данните за юли и август, без това да промени съществено публикуваните по-рано стойности. Следващите месечни данни за платежния баланс, обхващащи октомври, се очаква да бъдат публикувани на 18 декември.

√ Кристалина Георгиева: Изкуственият интелект вече движи световния растеж

Това е първата година, през която изкуственият интелект (ИИ) оказва съществено влияние върху световния растеж, заяви управляващият директор на Международния валутен фонд (МВФ) Кристалина Георгиева на срещата на Азиатско-тихоокеанското икономическо сътрудничество (АТИС) в китайския град Шънджън. Речта ѝ беше разпространена от българското представителство на фонда.

Изкуственият интелект компенсира негативните последици от шока в предлагането на енергия, предизвикан от нестабилността в Близкия изток, коментира Георгиева. Според нея за разлика от енергийния шок, предизвикан от войната между САЩ и Иран, технологията ще продължи да се развива и ще се превърне в най-значимия фактор за конкурентоспособността, производителността и растежа в средносрочен план.

Тази година бързото ускоряване на растежа, обусловено от изкуствения интелект, в около дузина икономики допринесе за световен растеж от 3,1% и от 3,4% за страните от АТИС, изтъкна Георгиева. "Търговията също се представя добре, като нараства с 4,6% в световен мащаб заради бума на инвестициите в ИИ", посочи тя.

Значителен ръст отчитат и държавите с по-дълбока регионална търговска интеграция извън технологичния сектор. По думите на ръководителя на МВФ търговията с хардуер за изкуствен интелект и свързани с него продукти вече представлява над една десета от световната търговия със стоки и този дял продължава бързо да расте.

В рамките на АТИС обаче картината остава разнопосочна – докато едни страни изпитват затруднения заради високите енергийни разходи и климатичното явление Ел Ниньо, други печелят от позицията си на износители на енергия или от участието си в световната верига за създаване на стойност в областта на ИИ.

Георгиева очерта и три ключови предизвикателства пред икономическата политика на правителствата: инфлацията и лихвените проценти, нарастващия дълг и бюджетните дефицити, както и структурните реформи за стимулиране на растежа. Както шокът в предлагането на енергия, така и шокът в търсенето, породен от изкуствения интелект, тласкат световната инфлация нагоре - до 4,7% тази година, което налага затягане на паричната политика в редица държави.

Наред с големия обем емитирани държавни и корпоративни облигации това повишава лихвите, а доходността по облигациите в много развити икономики вече достига най-високите си равнища от десетилетия. По-високите лихви водят до по-големи разходи за обслужване на заемите в момент, когато световният държавен дълг се очаква скоро да надхвърли 100% от БВП – най-високото ниво от Втората световна война насам.

"Когато обстоятелствата налагат коригиращи мерки, те не бива да се отлагат", предупреди Георгиева. "Технологичната трансформация, на която сме свидетели, е безпрецедентна спрямо скоростта, с която променя нашите икономики, и създава реална неотложност за напредък в провеждането на необходимите политики", добави тя.

Според ръководителя на МВФ държавите трябва да инвестират в цифрова инфраструктура и подготовка на работната сила за епохата на ИИ, като същевременно ограничават рисковете за финансовата стабилност и киберсигурността.

Investor.bg

√ Електронната индустрия е изправена пред глобален недостиг на печатни платки

Световната икономика е изправена пред остър недостиг на основен компонент, който се намира в почти всеки потребителски продукт, съдържащ електроника, показва ново становище на Глобалната асоциация за електроника (GEA), цитирано от Bloomberg.

Търговската група посочва, че печатните платки и техните части стават все по-оскъдни и много компании в автомобилния, медицинския, отбранителния и аерокосмическия сектор в момента са изправени пред седмици или дори месеци на закъснения в производството.

„Търсенето на печатни платки надхвърля предлагането на всеки етап от веригата, от стъклени влакна и смола до готови платки“, изтъка GEA. „Производственият капацитет нараства, особено в Азия, но ограниченията, които влияят, са нагоре по веригата: стъкло, смола, фолио и оборудване“.

Групата пише, че пречките в доставките „ще се задържат поне през първата половина на 2027 г.“, като е малко вероятно „значително облекчение преди средата на 2028 г.“.

По-голямата част от печатните платки в света се произвеждат в Азия, което прави САЩ и Европа силно уязвими към колебанията в доставките.
Още преди десетилетия САЩ решават, че ще възлагат производството на печатни платки предимно на външни подизпълнители. Сега това натежава на американската индустрия.
От GEA предлагат страните да дадат приоритет на производството на печатни платки по същия начин, по който производството на микропроцесори се е превърнало в глобален индустриален приоритет.
„Производството на електроника е стратегически важно за всяка държава, всяка компания“, посочва групата, като добавя: „Държавите, които нямат стратегии за електроника, игнорират централната роля на електрониката“.
Според препоръките купувачите трябва да планират предварително ограниченията в доставките, докато производителите трябва да работят за осигуряване на доставки на алтернативни материали. Правителствата трябва да работят с индустрията, за да разширят стимулите за полупроводници до производството на печатни платки, да ускорят процесите на предоставяне на разрешителни и да инвестират в научноизследователска и развойна дейност на нови алтернативни материали.

√ Volkswagen иска да премахне бонусите, както и 35-часовата работна седмица

Volkswagen изложи исканията си за предстоящите преговори със синдикатите за заплатите, включително замразяване на заплатите за две години, което доведе до сблъсък с работническите организации, който може да предизвика стачки в началото на годината, съобщава Ройтерс.
Като част от по-широките усилия за намаляване на разходите германският автомобилен производител иска да премахне бонуса, изплащан в брой или като допълнителен отпуск, и да възобнови преговорите за трудно извоюваната 35-часова работна седмица от IG Metall.
Синдикатът обеща да се противопостави на предложенията.
„Бордът на директорите на Volkswagen забива нож в гърба на служителите си“, посочва главният преговарящ за служителите Торстен Грьогер. „Това ще бъде труден, ожесточен и изтощителен конфликт, който ще остави дълбока следа върху компанията“, добавя той.
Отношенията между ръководството и синдиката, който има значително влияние върху корпоративната структура на Volkswagen, бяха обтегнати от разширената кампания за преструктуриране на главния изпълнителен директор Оливер Блуме, която включва планове за съкращаване на 100 000 работни места.
Работниците заплашиха със стачка от януари, след като Volkswagen прекрати почти всичките си споразумения за заплатите със синдиката.
Преговорите, обхващащи около 120 000 работници на Volkswagen, започват във вторник в Емден, където се намира един от четирите завода, които компанията може да затвори от началото на следващото десетилетие като част от преструктурирането.
Германската автомобилна индустрия е изправена пред по-широка вълна от работнически протести. IG Metall планира 24-часови стачки срещу Mercedes-Benz, дъщерното дружество на Volkswagen Audi и други компании, участващи в паралелни преговори за заплатите в автомобилния и стоманодобивния сектор.
Германските производители на автомобили са притиснати от достъпните китайски модели, чиито дял на европейския пазар вече надхвърля 10%.

Мениджър

√ Европейската комисия обмисля промяна в правилата за по-бързи ответни мерки срещу Китай

Европейската комисия обмисля промени в правилата си за налагане на търговски мерки, които биха позволили на Брюксел да реагира по-бързо на сериозни икономически заплахи, като същевременно разработва нов инструмент, насочен предимно към Китай, пише Politico.
Действащият регламент на ЕС за прилагане на мерки (Enforcement Regulation) вече позволява на Съюза да налага ответни мерки, когато търговските спорове зациклят в апелативния орган на Световната търговска организация. Правилото беше преразгледано през 2021 г., след като работата на този орган беше преустановена, тъй като Вашингтон блокира назначаването на нови съдии.

Сега Брюксел проучва дали регламентът може да бъде допълнително коригиран, така че да позволи по-широк и по-бърз отговор на действия от страна на търговски партньори, които вредят на интересите на ЕС. Това са споделили пред Politico трима запознати с преговорите, пожелали анонимност, за да обсъдят поверителните дискусии.

Тези действия са в отговор на отправено миналия месец искане от страна на Франция и Германия за създаване на нов инструмент за „втори удар“ (second strike), който би позволил на ЕС да реагира по-експедитивно и ефективно на икономически заплахи.

Обмислят се и други наименования за новия инструмент, тъй като от ЕС искат да избегнат препратки към ядрената терминология и вместо това да подчертаят неговия характер на ответна мярка.

Политическата воля за по-решителен отговор спрямо Китай нараства в целия Съюз, подхранвана от опасения относно търговския дефицит на ЕС спрямо водещия световен износител, който възлиза на 1 милиард евро дневно. На срещата си на върха през октомври лидерите на ЕС възложиха на Европейската комисия „спешно“ да разработи нови инструменти за коригиране на тези „дисбаланси“.

В съответствие с френско-германското предложение, новият инструмент би предоставил на Европейската комисия по-големи правомощия за предприемане на действия.

За блокиране на решение за задействане на новия инструмент би било необходимо квалифицирано мнозинство от държавите членки на ЕС. Това е значително по-ниска бариера в сравнение със съществуващия Инструмент срещу принудата (Anti-Coercion Instrument), за чието активиране се изисква подкрепата на квалифицирано мнозинство – 15 държави членки, представляващи 65% от населението на ЕС.

Новият инструмент ще бъде част от по-широк пакет за търговска защита, като параметрите му все още могат да се променят преди официалното предложение на Комисията, което е планирано за 9 декември.

Паралелно с укрепването на търговската си защита, Брюксел продължава структурирания диалог, стартиран през юни. Миналия месец еврокомисарят по търговията Марош Шефчович постигна споразумение с Пекин, което поставя таван на годишния внос на китайски хибридни автомобили. Сега той възнамерява да постигне подобни договорености и за секторите на химическите продукти и машиностроенето – области, които са силно засегнати от свръхкапацитета на Китай. Това се очаква да бъде обсъдено по време на следващите кръгове преговори с Пекин през януари и март.

Съществуващият в ЕС „Инструмент срещу принудата“ (Anti-Coercion Instrument – ACI), наричан още търговска „базука“, никога не е бил използван, въпреки многократните призиви към Брюксел да го задейства.

Процедурата е тромава и дава възможност на държавите членки да участват във вземането на решения на два етапа: първо, при определянето дали е налице икономическа принуда, и второ – при решаването какъв да бъде отговорът.

През януари Европейският парламент поиска от изпълнителната власт на ЕС да използва този инструмент, след като президентът Доналд Тръмп заплаши да анексира Гренландия – територия, която е част от Дания. Брюксел обаче се въздържа, докато водеше преговори, а по-късно Тръмп смекчи позицията си по въпроса.

Този случай отново повдигна въпроси относно това колко бързо и убедително съюзът би могъл да използва своя икономически арсенал в условията на криза.

„Съществува идея за реакция при извънредни ситуации спрямо Китай, базирана на френско-германски документ. Сега въпросът е как точно да се реализира това, като се разглеждат различни варианти. Един от тях е модернизиране на ACI и промяна в процеса на вземане на решения. Друг вариант е изменение на Регламента за правоприлагане (Enforcement Regulation)“, заяви Бернд Ланге, председател на комисията по международна търговия в Европейския парламент.

Ланге, който участва в договарянето и на двата инструмента, отбеляза, че Регламентът за правоприлагане е създаден с цел налагане на решенията на Световната търговска организация (СТО). Той предупреди, че използването му за реакция при извънредни ситуации – без наличието на конкретен спор в рамките на СТО – би могло да бъде „малко сложно“.

√ МАЕ: Потреблението на електроенергия от центровете за данни може да се удвои до 2030 г.

Международната агенция по енергетика (МАЕ) предупреди, че глобалното потребление на електроенергия от центровете за данни може да се удвои до 2030 г., предаде CNBC. Това би натоварило енергийните мрежи и евентуално би забавило реализацията на нови проекти.

Според МАЕ до 2030 г. центровете за данни може да консумират около 1000 тераватчаса електроенергия годишно. Агенцията допълва, че затруднените вериги за доставки, съпротивата на местно ниво и ограниченият капацитет на мрежата могат да забавят строителството.

Това предупреждение е част от сценария на МЕА, наречен „Заявени политики“ (Stated Policies Scenario), при който прогнозите се основават на мерки, които са предложени, но все още не са официално приети.

Тексас, Вирджиния, Финландия и Обединеното кралство

МЕА посочва наличието на множество планирани проекти за центрове за данни в Тексас, Вирджиния, Финландия и Обединеното кралство. В някои региони общият капацитет на центровете за данни, чакащи присъединяване към мрежата, надвишава сегашното пиково търсене.

От МЕА отбелязват, че без модернизация на мрежите, енергийните системи могат да станат по-претоварени и по-малко надеждни.

За новите проекти може да се наложи по-дълго чакане за присъединяване, а производителите на електроенергия може да бъдат принудени да намалят производството си, когато мрежата не е в състояние да покрие търсенето.

Според прогнозите на МЕА, пиковото търсене на електроенергия ще нарасне с 40% до 50% до 2035 г. В рамките на сценария „Заявени политики“ се предвижда до 2035 г. енергийните мрежи да бъдат разширени с 26 милиона километра нови линии, а около 16 милиона километра съществуващи линии да бъдат подменени или реновирани. МЕА отбелязва, че доставките на мед, кабели и трансформатори вече са ограничени.

Разходите за енергийни мрежи може да нараснат със 75%

Според сценария „Действащи политики“ (Current Policies Scenario), който се основава на вече въведените енергийни политики и регулации, се очаква разходите за енергийни мрежи да се увеличат със 75% през следващото десетилетие. Агенцията определя енергийните мрежи като „една от най-значимите сфери за енергийни инвестиции през следващото десетилетие“.

Сценарият предвижда, че производството на енергия от възобновяеми източници ще отбележи 85% по-голям ръст през следващото десетилетие в сравнение с предходното. Слънчевите фотоволтаични системи ще се превърнат в най-големия източник на електроенергия в света от края на 30-те години на XXI век.

До 2035 г. електроенергията ще представлява близо 30% от крайното световно потребление на енергия – увеличение спрямо нивото от 23% в основните сценарии на Международната агенция по енергетика (МАЕ).

Енергийната сигурност засилва необходимостта от спешни действия.

Според МАЕ енергийната криза от 2026 г. може да ускори електрификацията, тъй като държавите се стремят да намалят зависимостта си от вносен петрол и газ. Електрификацията може да ограничи излагането на рискове, свързани с вносните горива, но същевременно прави наличието на надеждна електроенергийна мрежа още по-важно.

Преди войната в Иран през Ормузкия проток са преминавали средно по 20 милиона барела суров петрол и петролни продукти дневно – около 25% от световната търговия с петрол по море. През протока също така са преминавали близо 20% от световните обеми втечнен природен газ (LNG).

„Натискът от настоящата криза не трябва да засенчва изборите, които ще определят енергийната сигурност, устойчивостта и просперитета през идните десетилетия“, заяви изпълнителният директор на МАЕ Фатих Бирол.

Business.dir.bg

√ Дефицитът по текущата сметка на България почти се удвои до 6,18 млрд. евро

Дефицитът по текущата сметка на България достига 6,18 млрд. евро към края на септември 2026 г., което е почти двойно повече спрямо същия период на миналата година. Тогава отрицателното салдо е било 3,27 млрд. евро, показват данните на Българската народна банка (БНБ). Така дефицитът се равнява на 4,8% от прогнозния брутен вътрешен продукт (БВП) на страната при 2,8% година по-рано.

Основна причина за влошаването е нарастващият търговски дефицит. През първите 9 месеца на годината вносът на стоки достига 43,06 млрд. евро, което е увеличение с 14,1% на годишна база. Износът също нараства, но с по-бавен темп - с 11,5% до 35,17 млрд. евро.

В резултат отрицателното салдо в търговията със стоки се увеличава до 7,88 млрд. евро при 6,18 млрд. евро за януари - септември 2025 г. То вече представлява 6,1% от БВП при 5,3% година по-рано.

Само през септември износът на стоки е 4,43 млрд. евро, или с 23,4% повече спрямо същия месец на 2025 г. Вносът достига 5,16 млрд. евро, като нараства с 14,1%. Така търговският дефицит за месеца е 722,4 млн. евро - по-малък спрямо 926 млн. евро година по-рано.

Положителното салдо при услугите продължава да компенсира част от недостига в търговията със стоки, но и то намалява. За първите 9 месеца на 2026 г. излишъкът е 6,11 млрд. евро при 6,94 млрд. евро за същия период на миналата година. През септември положителното салдо е 683,1 млн. евро, почти колкото отчетените 685 млн. евро година по-рано.
Когато към текущата сметка се добави и капиталовата, общото отрицателно салдо за януари - септември достига 4,52 млрд. евро, или 3,5% от БВП. За същия период на 2025 г. дефицитът е бил 2,58 млрд. евро, или 2,2% от БВП.
Само през септември дефицитът по текущата сметка е 826,5 млн. евро при 1,04 млрд. евро за същия месец на миналата година.

√ САЩ удължиха лиценза за преговори за продажбата на активите на "Лукойл"

САЩ удължиха до 19 декември срока на лиценза, който позволява преговори и сключване на условни договори за продажба на международните активи на руската петролна компания "Лукойл", включително тези в България. Това става ясно от документ на Службата за контрол на чуждестранните активи към американското Министерство на финансите (OFAC), съобщи БТА. Предишното разрешение трябваше да изтече на 21 ноември.
Лицензът позволява да се водят преговори с "Лукойл" и свързаните с нея дружества за продажбата, прехвърлянето или друго разпореждане с "Лукойл Интернешънъл" (Lukoil International GmbH). Австрийското дружество е структурата, чрез която руската компания притежава основната част от активите си извън Русия.
Разрешението обхваща и дъщерните компании, в които "Лукойл Интернешънъл" има пряко или непряко участие от поне 50%, самостоятелно или заедно с други дружества. Сред тях са българската рафинерия "Лукойл Нефтохим Бургас", "Лукойл България", както и компаниите за доставка на авиационни и корабни горива - "Лукойл Авиейшън България" и "Лукойл Бункер България".
Документът допуска сключването на предварителни договори, принципни споразумения, обвързващи меморандуми за разбирателство и други подобни договорености. Реалното изпълнение на всяка сделка обаче остава обвързано с получаването на отделно разрешение от OFAC.
Освен това лицензът позволява до 20 февруари 2027 г. извършването на обичайните и необходими операции за продължаване или прекратяване на дейността, договорите и другите споразумения на дружествата от групата на "Лукойл Интернешънъл". За тази цел може да се използват и блокираните банкови сметки на компаниите.
Вашингтон наложи санкции на руските петролни компании "Лукойл" и "Роснефт" през октомври 2025 г. като част от усилията за засилване на натиска върху Москва за прекратяване на войната в Украйна. Впоследствие "Лукойл", вторият по големина производител на петрол в Русия, обяви, че възнамерява да продаде международните си активи.
Оттогава американските власти неколкократно удължават разрешенията за определени операции, свързани с тези активи, докато продължава търсенето на потенциални купувачи.

3e-news.net

√ КЗК препоръчва спешна цялостна реформа на модела за управление на отпадъци от електрическо и електронно оборудване

Комисията за защита на конкуренцията прие секторен анализ на цялостния процес по управление и оползотворяване на отпадъци от електрическо и електронно оборудване. В него регулаторът препоръчва спешна цялостна реформа на модела, по който секторът функционира, като отправя шест препоръки към изпълнителната власт за подобряване на конкурентната среда, по-голяма прозрачност и по-ефективен контрол върху дейностите и средствата.
Производството по секторния анализ е образувано по сигнал, в който се съдържат твърдения за едновременно увеличение между осем и десет пъти на възнагражденията на организациите по оползотворяване на излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване. Комисията констатира, че сигналът със съмнения за картел е широко разгласен в публичното пространство. Предварителното публично оповестяване на сигнали за забранени споразумения съществено затруднява събирането на преки доказателства за наличието на картел. Картелите са забранени споразумения между конкуренти на пазара, чието разкриване е изключително трудно, тъй като участниците се стремят да запазят в тайна подобно поведение. Най-ефективният инструмент, с който КЗК разполага при тези разследвания, са внезапните проверки на място, при които ефектът на изненадата е от ключово значение за предотвратяване на укриването, унищожаването или манипулирането на доказателства. Затова Комисията системно апелира към институциите и организациите, които я сезират, да запазват пълна конфиденциалност на сигналите, за да не се компрометира ефективността на разследванията.

С оглед на мащаба на ценовите изменения и сложните пазарни взаимоотношения Комисията извърши задълбочен анализ на структурата и функционирането на сектора. Проучването обхваща периода от 2018 г. досега и включва информация от над 80 въпросника, изпратени до участници на пазара, държавни институции и браншови организации. КЗК изиска информация и за съществения увеличение на възнагражденията през периода май – септември 2025 г., както и за факторите, определящи ценообразуването при различните категории електронни отпадъци.
Събраната информация разкрива системни проблеми и натрупани пазарни изкривявания, които обосновават спешна необходимост от преструктуриране на действащия модел, така че финансовата отчетност, фактическото изпълнение на екологичните цели и конкурентните условия на пазара да бъдат оценявани в тяхната взаимна обусловеност и цялост. Реформата следва да осигури ясно разпределение на отговорностите по цялата верига от пускането на оборудването до неговото оползотворяване, ефективен контрол, цифрова проследимост на процесите и условия за ефективна конкуренция. Хибриден модел с централизирано събиране и разпределение на средствата би позволил общо планиране на финансовия ресурс и насочването му към действително постигнати резултати при запазване на конкуренцията между организациите по оползотворяване. Евентуалното преминаване към изцяло централизиран модел (единна национална колективна система) изисква извършването на отделен, задълбочен анализ на ползите от мащаба, ефективността на разходния контрол и негативите от пълната загуба на право на избор за задължените лица.
Наред с цялостната реформа на действащия модел Комисията препоръчва въвеждане на независим механизъм за пазарна координация, осъществяване на ефективен и всеобхватен контрол върху всички законово предвидени задължения по веригата, дигитализация на процесите и проследимост на потоците от електронни отпадъци, осигуряване на публична отчетност на организациите по оползотворяване и прозрачност относно ролята на ПУДООС, както и мерки за повишаване на информираността и прозрачността в сектора.
Изводите и препоръките на КЗК са изпратени до Министерството на околната среда и водите, Изпълнителната агенция по околна среда, регионалните инспекции по околната среда и водите, общините, Комисията за защита на потребителите, Националната агенция по приходите, Държавната агенция за метрологичен и технически надзор и Агенция „Митници“. Съгласно Закона за защита на конкуренцията институциите следва в тримесечен срок да информират КЗК какви конкретни мерки ще предприемат за подобряване на конкурентната среда, както и в какви срокове ще ги изпълнят.
Пълният текст на секторния анализ е публикуван на интернет страницата на КЗК: **https://reg.cpc.bg/Decision.aspx?DecID=300075204**

√ COP31 пред провал по ключовите климатични договорености: изкопаемите горива отпаднаха, електрификацията оцеля, но компромисът остава далеч

Международните климатични преговори на COP31 навлизат в решаващата си фаза с тревожен сигнал: вместо да укрепи глобалните ангажименти за ограничаване на изкопаемите горива, новият проект на заключително решение премахва всички преки препратки към тях, съобщи Ройтерс. От документа изчезва и предложената конкретна цел от 120 млрд. долара годишно за финансиране на адаптацията към климатичните промени в развиващите се държави.
Преработеният текст, публикуван на 19 ноември, показва колко трудно е постигането на съгласие между близо 200 държави, чиито икономически интереси все по-открито се разминават.
В същото време инициативата на Турция за ускорена глобална електрификация остава в проекта, макар и в по-малко категорична формулировка.
Китай използва конференцията, за да оспори европейските търговски ограничения върху зелените технологии, а ЕС трябва едновременно да защитава климатичните си цели, индустрията си и позицията си по международното финансиране.
Към 19 ноември документът все още е проект, а не окончателно споразумение. Заключителната сесия е планирана за 20 ноември, но преговорите могат да продължат и след официалния срок.
Как изкопаемите горива изчезнаха от проекта
Първоначалният документ от 16 ноември съдържаше 144 параграфа и две различни формулировки за бъдещето на изкопаемите горива. Едната предвиждаше ускоряване на прехода от тях в съответствие с договореностите от Дубай през 2023 г. Другата отиваше по-далеч, призовавайки за ускорени действия за постепенното им премахване.
Три дни по-късно и двете формулировки липсват.

Това не означава, че страните са се отказали от Парижкото споразумение. Новият проект продължава да признава необходимостта от дълбоки и бързи съкращения на емисиите, както и опасността глобалното затопляне да надхвърли 1,5°C. Но вече не посочва пряко основния източник на тези емисии – използването на изкопаеми горива.

За екологичните организации разликата е съществена. Без конкретен ангажимент за намаляване на потреблението на петрол, газ и въглища заключителният документ може да остане декларация за намерения, без ясна посока за инвестициите. Мохамед Адоу, директор на Power Shift Africa, определя новия проект като отстъпление спрямо предходния. Според него, ако текстът остане непроменен, конференцията рискува да приключи без съществен политически резултат.

Защо се стигна до отстъплението: три различни обяснения

Първото е ***съпротивата на държавите производителки на изкопаеми горива***. Саудитска Арабия, други представители на Арабската група и Русия традиционно възразяват срещу формулировки, които определят предварително бъдещето на конкретни енергийни източници. За тях подобни ангажименти засягат икономическото развитие, приходите от износ и правото на държавите сами да определят енергийния си микс. Според публикация на Climate Home News производителите на изкопаеми горива, включително Саудитска Арабия и Русия, се противопоставят на по-категоричния отказ от тези горива.

Второто обяснение е ***тактиката на преговорното председателство***. Австралийският министър на климата Крис Боуен, който ръководи преговорите в рамките на споделеното председателство с Турция, предварително предупреди, че първият проект включва предложения, за които няма консенсус. Неговата стратегия е първоначално да бъдат представени широк кръг позиции, след което да отпаднат тези, които не получават достатъчна подкрепа. Така премахването на спорните формулировки може да се тълкува като опит да се избегне блокиране на цялото споразумение. Но критиците предупреждават, че консенсусът губи стойност, ако се постига чрез заличаване на най-важните решения.

Третият фактор е ***геополитическата и икономическата обстановка***. Войната в Близкия изток, енергийните сътресения, инфлационният натиск и търговските конфликти увеличават политическата цена на новите климатични ангажименти. Затова спорът вече не е само екологичен. Той засяга индустриалната конкурентоспособност, енергийната сигурност и разпределението на разходите между развитите и развиващите се икономики.

Турската инициатива за електрификация оцелява – но с отслабен политически ангажимент

Един от малкото конкретни количествени ориентири, останали в преработения проект, е инициативата на Турция „35 до 2035 г.“ (35x35). Тя предвижда делът на електроенергията в световното крайно енергийно потребление да нарасне от приблизително 23% до 35% през 2035 г.

В първоначалния проект формулировката беше по-категорична. В новия текст се призовава към глобално сътрудничество за постигане на целта, като се признават различните национални обстоятелства.

Важно е, че целта не е премахната. Параграф 36 от проекта от 19 ноември изрично посочва увеличаването на дела на електричеството до 35% и го свързва с утрояване на възобновяемите мощности, повишаване на енергийната ефективност, съхранение на енергия и модернизация на електрическите мрежи.

Това обаче не представлява самостоятелно, обвързващо задължение всяка държава да постигне 35%, нито гарантира, че допълнителното електропотребление ще бъде изцяло покрито от чисти източници.

По данни на Reuters инициативата е подкрепена от около 75 държави. Сред поддръжниците са ЕС,Великобритания и Австралия. Германия и други европейски държави подкрепят ускорената електрификация, но част от европейските делегации настояват тя да бъде изрично свързана с нискоемисионно електропроизводство.

Съпротивата не е еднородна. Държавите, зависещи от износа на изкопаеми горива, се опасяват от ускорено свиване на пазарите им. Част от развиващите се икономики поставят друг въпрос: кой ще финансира електрическите мрежи, достъпа до технологии и необходимата инфраструктура?

Китай: подкрепа за технологичния преход, но без подпис под инициативата

Позицията на Китай е сред най-сложните на COP31. Пекин не е обявил присъединяване към турския ангажимент, въпреки че електрификацията на китайската икономика вече е значително по-напреднала от световната средна стойност.

Според данните, цитирани от Financial Times, делът на електричеството в крайното енергопотребление на Китай е достигнал около 29,5% през 2025 г. Страната има технологичен и индустриален капацитет да надхвърли целта от 35% до 2035 г.

Вместо да превърне присъединяването към инициативата в основен дипломатически приоритет, Китай използва преговорите, за да постави въпроса за търговските ограничения върху зелените технологии.

На среща между китайския заместник-министър на екологията и околната среда Ли Гао и европейския комисар Вопке Хукстра са били обсъдени митата и други бариери пред китайските електромобили, батерии и соларни технологии, съобщава FT.

Китайската позиция е, че протекционизмът оскъпява и забавя глобалната електрификация.
Пекин има и сериозен икономически интерес от подобна теза. Според данните, цитирани от FT, Китай произвежда над 80% от слънчевите панели, около 70% от електромобилите и над 80% от батериите в света.
Следователно климатичната дипломация се превръща и в спор за достъпа до най-бързо растящите технологични пазари.

ЕС: между климатичната амбиция и защитата на индустрията

Европейскиятсъюз подкрепя инициативата за електрификация и настоява глобалният преход да бъде ускорен. Но Брюксел защитава и собствената си индустриална политика.
ЕС наложи допълнителни мита до 35,3% върху вноса на определени китайски електромобили след разследване за субсидиране. Съюзът развива и политики за укрепване на европейското производство на батерии, електромобили и други чисти технологии.
От европейска гледна точка свободният достъп до евтини китайски технологии би могъл да ускори декарбонизацията, но същевременно да задълбочи зависимостта от един доставчик и да отслаби собствената производствена база.
Това е същинският конфликт между ЕС и Китай: как да се ускори енергийният преход, без той да създаде нови стратегически зависимости?
Допълнително напрежение предизвиква европейският механизъм за въглеродна корекция на границите (CBAM). Китай, Индия и други икономики го разглеждат като търговска бариера, докато ЕС го защитава като инструмент срещу преместването на въглеродно интензивно производство извън Европа.
Според FT европейски дипломати определят евентуалното включване на подобни търговски възражения в заключителния документ като недопустимо.
Така ЕС се оказва в сложна позиция: търси подкрепа от развиващите се държави за по-силни климатични ангажименти, но среща съпротива срещу собствените си търговски мерки.

Саудитска Арабия и Арабската група: защитата на изкопаемите горива остава решаваща

Саудитска Арабия и други държави от Арабската група са сред най-последователните противници на формулировки, които биха задължили света да се откаже от изкопаемите горива в определен срок.
Тяхната позиция се основава на няколко аргумента: национален суверенитет върху енергийния микс, различни възможности за икономическо развитие, необходимост от финансиране и технологична неутралност.
За страните производителки на петрол и газ ангажимент за ускорено прекратяване на използването на тези горива би засегнал пряко бъдещите им приходи, инвестиции и икономически модели.
Същевременно подкрепата за технологии за улавяне и съхранение на въглерод позволява да се защитава тезата, че емисиите могат да бъдат ограничавани, без непременно да се прекратява добивът.
Не е публично доказано обаче, че именно Саудитска Арабия или Арабската група еднолично са наложили премахването на формулировките от проекта. Преговорите са колективни и включват различни компромиси по енергетика, финансиране и търговия.

Въглеродното улавяне остава – екологичните организации предупреждават

Докато преките препратки към изкопаемите горива изчезват, новият проект запазва подкрепата за ускорено внедряване на технологии за улавяне, използване, съхранение и отстраняване на въглероден диоксид.
Документът уточнява, че отстраняването на CO_2 трябва да допълва, а не да замества или забавя съкращаването на емисиите.
Но екологичните организации се опасяват, че акцентът върху тези технологии може да бъде използван за оправдаване на продължаващ добив на петрол, газ и въглища. Джаспър Инвентор, ръководител на делегацията на Greenpeace на COP31, предупреждава, че електрификацията без ясна връзка с отказа от изкопаеми горива не е достатъчна.
Това е и по-широкият научен проблем: технологиите за отстраняване на въглерод могат да бъдат необходими за компенсиране на трудно избегнати емисии, но мащабното им бъдещо внедряване не може да служи като гаранция за изпълнение на климатичните цели.

Финансирането: вторият голям провал на компромиса

Другият сериозен спор е за парите.
Първоначалният проект включваше конкретна цел от 120 млрд. долара годишно за адаптация към климатичните промени в развиващите се държави. Новата версия премахва тази сума като конкретен ангажимент, но запазва призива за поне утрояване на финансирането за адаптация до 2035 г.

Текстът предлага и бъдеща техническа работа за определяне на изходната база, спрямо която да се изчислява утрояването. Това означава, че основният финансов спор се отлага, вместо да бъде разрешен.
Според UNEP развиващите се държави ще се нуждаят от приблизително 305 млрд. долара годишно за адаптация до 2035 г.
Развитите икономики, включително европейските, са предпазливи към нови количествени задължения. Развиващите се държави настояват за предвидимо финансиране, преимуществено под формата на грантове и преференциални средства, които да не увеличават дълговата им тежест.
В проекта остава предложението за пътна карта „Анталия – Адис Абеба“, която да идентифицира нови източници и механизми за финансиране. Но тя не замества конкретен ангажимент за предоставяне на средства.
Какво е заложено преди заключителната сесия
COP31 все още може да постигне частичен успех. Запазването на целта за електрификация, подкрепата за възобновяемата енергия, електрическите мрежи и енергийната ефективност създават основа за по-нататъшни действия.
Но отсъствието на пряк ангажимент за изкопаемите горива и на конкретна финансова цел поставя под въпрос политическата тежест на заключителния документ.
Според климатичния анализатор Никлас Хьоне от NewClimate Institute първоначалният проект е съдържал толкова много противоречиви предложения, че постигането на съгласие по всички тях е било нереалистично. От E3G също предупредиха, че решаващият тест ще бъде дали най-важните елементи ще оцелеят след преговорните компромиси.
Предстоящият финал ще покаже дали държавите могат да съчетаят три трудно съвместими приоритета: ускорен преход към чиста енергия, защита на националните икономически интереси и справедливо разпределение на разходите.
Големият риск е COP31 да потвърди посоката на енергийния преход, без да постигне съгласие как светът действително ще намали зависимостта си от изкопаемите горива и кой ще плати за тази промяна.

Bloomberg TV Bulgaria

√ ЕС затяга правилата за петролните резерви заради риска от недостиг на горива
Европейският съюз планира да преразгледа правилата за съхранение на петролни резерви, за да предотврати недостиг на продукти като дизел и керосин. Конфликтът в Близкия изток предизвика сътресения на енергийните пазари и разкри уязвимостта на блока заради зависимостта му от вноса на горива.
Европейската комисия, изпълнителният орган на ЕС, иска съставът на аварийните запаси да бъде обвързан с моделите на национално потребление. Това става ясно от проектодокумент, с който Bloomberg се е запознал в четвъртък.
Така ще бъдат затегнати действащите правила, които не задължават държавите членки да поддържат аварийни резерви с продуктова структура, съответстваща на вътрешното им потребление.
Петролът остава водещият енергиен източник в ЕС, но резервите трябва да отразяват реалното търсене
Петролът е най-големият самостоятелен енергиен източник в Европейския съюз и осигурява около 38% от потреблението. Според предложението аварийните запаси ще трябва да включват поне един вид петролен продукт, например бензин, авиационно гориво, дизел или мазут.
Комисията иска също да въведе възможност за временен и извънреден военен достъп до аварийните запаси от течни горива при определени условия.
„Най-малко една трета от аварийните запаси трябва да се съхранява под формата на продукти, различни от суров петрол, а съставът им трябва да отразява националната оценка на риска, включително капацитета за рафиниране и вътрешните потребности“, се посочва в проектодокумента.
Предложението все още може да бъде променено преди одобрението му от Европейската комисия, което към момента е планирано за началото на декември. От институцията са отказали коментар.
Конфликтът в Близкия изток увеличи рязко разходите на Европа за внос на горива
Според оценки на ЕС последиците от кризата в Близкия изток са увеличили разходите на Европа за внос на дизел с 40 млрд. евро. Разходите за внос на авиационно гориво са нараснали с между 16 млрд. и 19 млрд. евро за периода март-септември.
Едноседмично прекъсване на веригата за доставки на горива може средно да струва на една държава членка между 0,15% и 0,2% от годишния ѝ брутен вътрешен продукт.

Капитал

√ Обрат: управляващите се отказаха от данък "свръхпечалба" за търговците на едро на храни

Спорната идея на правителството да разшири обхвата на данък "свръхпечалба" като вместо веригите обложи и всички търговци на храна е напът да катастрофира. Това личи от предложенията между четенията на промените в Закона за корпоративното подоходно облагане, които са внесени от двама депутати от "Прогресивна България". Доколкото това са председателите на бюджетна и икономическа комисия Константин Проданов и Стефан Белчев, спокойно може да се приеме, че това е новата воля на управляващите, които са променили решението си след сериозни критики към идеята.

Предпоследният вариант

В първоначалната версия, пусната за обществено обсъждане, се предвиждаше с данъка да се облагат "лица, регистрирани като търговци и извършващи стопанска дейност **в не по-малко от пет обекта за търговия с храни** към 1 януари 2027 г., осъществяващи дейност в съответствие с изискванията на Закона за храните".

Частта в болд именно правеше текстът валиден практически само за вериги. При внесения в парламента вариант обаче адресатът на данъка изненадващо беше променен на "лица, регистрирани като търговци с основна дейност търговия с храни, извършвана в съответствие с изискванията на Закона за храните, с нетни приходи от продажби за 2026 г. не по-малко от 5 млн. евро към 31 декември 2026 г."

В това разширително тълкуване могат да попаднат практически всички търговци на едро, дистрибутори и вносители на храни. И не само. Според становищата, изпратени от 14 браншови организации на различни преработватели, това засяга и тях. "При така формулираната дефиниция, в обхвата на извънредния данък попадат по-голяма част от предприятията от хранително-вкусовата индустрия - тези с оборот над 5 милиона евро, тъй като те са търговци по смисъла на чл. 1 на ТЗ и извършват като основна дейност производство и търговия с храни", пише в документа, зад който застават сдружения на месовъди, птицевъди, мелничари, пивовари и т.н.

Те настояват, че включването на хранителния сектор не е подкрепено с анализ на пазарната структура или доказателства за свръхпечалби и според тях "подобна мярка ще създаде реален риск за продоволствената сигурност на страната, а може би и до възпрепятстване и отлив на нови инвестиции в браншa".

Така в новото предложение на Проданов и Белчев се предвижда с данък да се облагат само "лица, регистрирани като търговци, с основна дейност търговия с храни до крайни потребители", за основна дейност се приема това да е над 50% от реализирания оборот. Също така се вдига и прагът от 5 на 25 млн. евро, така че от данък да бъдат освободени по-малки магазини и вериги. В мотивите на двамата депутати това не е детайлно обосновано, като само се подразбира, че става дума за прецизиране и че "разширително тълкуване не следва да бъде прилагано, тъй като следва да бъде отчетен различният характер на дейностите на различните сектори и начинът на формиране на печалбата".

Как ще излезе сметката

Засега не е ясно как тази промяна ще се отрази в бюджета за 2027 г. Проектът на правителството вече беше внесен в парламента и там са заложени очаквани 800 млн. евро от данък свръхпечалба, с който се планира да се облагат още банки, застрахователи, чейндж бюра, фирми за бързи кредити и телекоми. Разбивка няма, но от думите на зам.-министъра на финансите Людмила Петкова при представянето при обсъждането на данъчните закони в бюджетна комисия се разбра, че се очаква от търговци на едро да се съберат 261 млн. евро.

Засега няма яснота как изключването на това перо ще бъде компенсирано. Ако бъдат заложени по-ниски постъпления от данък "свръхпечалба" това би отворило по-голям дефицит от заложения, но по закон той не може да бъде променян. Така че, правителството трябва да намери други източници на приходи и/или да намали разходи.

Още редакции

Предложенията на Проданов и Белчев включват и още няколко промени. Прецизира се как ще се формира данъчната основа, когато печалбата за 2027 г. е под тази за предходните две, което цели да се пресекат опитите за изкуствено занижаване и избягване на данъка. "Предлага се и изрично пояснение, че режимът като цяло се прилага само за лица, които за 2027 г. са формирали данъчна печалба, което е видно от начина на определяне на основата за облагане по общия ред на мярката", пише в мотивите.

Прецизира се и как ще се облагат новосъздадени дружества, за които няма исторически данни. Вкарани са и промени, които целят да се премахне заобикалянето на данъка, чрез преобразуване на компании - например бизнесът да се раздели в две дружества и да паднат под лимита или пък компанията да се слее с някоя занимаваща се с друга дейност и така вече

търговията с храни да не е основна. Там се предвижда да се гледа "данъчната основа на лицето, която би се получила преди извършване на преобразуването", което е доста спорно как ще се определя.
Накрая Проданов и Белчев залагат и завишаване на санкциите за опити за избягване и занижаване на данъка. Текстовете в първоначалния вариант, одобрен от правителството, бяха за между 5 и 15 хил. евро, а сега се предвижда те да се вдигнат на между 100 и 500 хил. евро. Отново обаче няма посочени критерии как НАП да определи санкцията във всеки конкретен случай.

Cross.bg

√ Теми и гости в сутрешните блокове

БНТ, „Денят започва"

- Тема: Отзвукът и посланията след срещата в Китай - за решенията, Декларацията за мир и гаранциите за международната сигурност.
- Тема:Управленските решения и посоки: какви са приоритетите; Гост - депутатът от „Прогресивна България" Здравко Марков.
- Тема:Какви са предложенията на опозицията за план-сметката на държавата; Гост - зам.-председателят на парламентарната група на „Възраждане" Петър Петров;

БТВ, "Тази сутрин"

- Тема: За Бюджет 27-а и за шпионажа в администрацията; Гост - Иван Василев, министър

√ Преглед на печата

Водещи заглавия на първите страници

в. 24 часа - Акциз и за мощни коли с BG номера, прагът за данък свръхпечалба скача пет пъти
в. Труд - На сватба пием само до 30 литра домашна ракия
в. Телеграф - КАТ сляп в тъмното

Водещи заглавия на вътрешните страници

в. 24 часа - 45 депутати и 467 общински съветници свързани с фирми, печелили поръчки за 80 млн. евро
в. 24 часа - НСИ мери поскъпването в търговските вериги - същото като на целия пазар, дори по-малко
в. 24 часа - Без нов КСНС - Черно море остава тема на НАТО и ЕС, а Йотова ще обсъди в Румъния общи действия
в. 24 часа - „Ку-клукс-клан" нападали чужденци и гейове в Пловдив, и членовете приемали с бой
в. Труд - Пуснаха ваксини против грип в аптеките
в. Телеграф - Нямаме техника, за да засичаме дроновете
в. Телеграф - Световната банка спасява парното
в. Телеграф - Пламен Абровски, министър на земеделието: Напояваме Добруджа, изваляваме облаци

Водещи интервюта

в. 24 часа - Симеон Матев: Зимата ще е мека, да свикваме с гръмотевични бури през ноември
в. Труд - Весела Лечева, председател на Български олимпийски комитет, пред „Труд News": БОК ще е фактор за развитието на спорта, а не организация с представителни функции
в. Телеграф - Шефът на центъра за енергийна ефективност Д-р Драгомир Цанев: Стар блок изстива с 4° за седмица при спиране на парното

Водещи анализи

в. 24 часа - Възпитанието е най-големият проблем на националния ни футбол
в. Труд - От Псков до Абу Даби или вечният европейски възел
в. Телеграф - Светът отново не беше разделен
